

А. М. Воінава

Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны

ТРАДЫЦЫЙНЫ І ІНАВАЦЫЙНЫ ПАДХОДЫ Ў ВЫКЛАДАННІ КУРСА «СТЫЛІСТЫКА І КУЛЬТУРА БЕЛАРУСКАГА МАЎЛЕННЯ»

У апошні час фарміруюцца павышаныя патрабаванні на інавацыі – новыя веды і арыгінальныя тэхналагічныя рашэнні. Веды, уменні і навыкі пераўтварыліся амаль у адзіную крыніцу канкурэнтнай перавагі. Зараз усе добра ўсведамляюць, што будучае за кампетэнцыямі – уменнямі пошуку, аналізу і сінтэзу інфармацыі, работы ў камандзе. Ад сучаснага спецыяліста патрабуецца таксама крэатыўнасць, уменне выходзіць за рамкі, крытычнае мысленне, бачанне канчатковага выніку [2]. Асноўным элементам любой інавацыйнай сістэмы выступаюць людзі, якія валодаюць якасцямі, неабходнымі для стварэння, распаўсюджвання і засваення новага. Гэтыя якасці могуць быць сфарміраваны ў поўнай меры толькі ў сферы адукацыі. Адным з метадаў сучаснай адукацыі з’яўляецца кластарны, які дае доступ да ведаў, якія ўжо маюцца, дапамагае далучаць навучэнцаў да мысленчага працэсу, фарміруе новыя ўяўленні па вызначанай тэме, развівае варыянтнасць мыслення, садзейнічае ўстанаўленню ўсебаковых сувязей.

Адной з базавых лінгвістычных дысцыплін з’яўляецца «Стылістыка і культура беларускага маўлення», у якім асаблівая ўвага надаецца праблемам культуры маўлення, у паняцце якой часта ўключаецца таксама і ступень валодання выразнымі, экспрэсіўнымі сродкамі мовы, што з’яўляецца кампетэнцыяй стылістыкі. Актуальнасць узнятай праблемы вызначаецца неабходнасцю арганізацыі такой працы, якая патрабавала б вывучэння моўных адзінак розных узроўняў на матэрыяле тэкстаў шляхам выяўлення ў іх месца і ролі сродкаў мовы ў маўленні, прадугледжвала дасканалае авалоданне студэнтамі нормаў

сучаснай беларускай літаратурнай мовы і выкарыстаннем яе з улікам абстаноўкі, зместу і мэт выказвання.

Пры вывучэнні дысцыпліны «Стылістыка і культура беларускага маўлення» выкарыстоўваюцца самыя разнастайныя метады і прынцыпы, якія можна ахарактарызаваць як традыцыйныя: апытванне, тэсціраванне па асобных тэмах, напісанне творчых работ на зададзеную тэму. Калі вывучэнне тэарэтычных звестак праблем не выклікае, практычная частка – уменне будаваць фразу і правільна карыстацца ўсімі сродкамі мовы, знаходзіць заганы ў выказванні – заўсёды выклікае цяжкасці ў студэнтаў. Тут на дапамогу могуць прыйсці інавацыйныя метады, сярод якіх вызначаецца сторытэлінг. Storytelling – нефармальны метады навучання, які ўяўляе сабой апавяд гісторый. Пад гісторыяй разумеецца любое сюжэтна звязанае апавяданне. Гісторыя – гэта носьбіт і перадатчык ведаў. Метады быў вынайдзены і паспяхова апрабаваны на асабістым вопыце Дэвіда Армстронга, кіраўніка міжнароднай кампаніі. Распрацоўваючы свой метады, аўтар ўлічыў вядомы псіхалагічны фактар: гісторыі больш выразныя, займальныя, цікавыя і лягчэй асацыіруюцца з асабістым вопытам, чым правілы або дырэктывы. Яны лепш запамінаюцца, ім надаюць больш значэння, і іх уплыў на паводзіны людзей аказваецца мацней. Важна не толькі раскаваць гісторыі, а і сачыць за сваім маўленнем, правіламі пабудовы тэксту і асобных фраз, за лексічным запасам студэнта.

Асновай добрага ведання мовы з’яўляецца авалоданне ўсімі яе нормама літаратурнай мовы, прынцыпамі будовы тэксту. Таму асноўная ўвага пры пабудове вуснага тэксту павінна быць скіравана на правільнасць маўлення, якая прадугледжвае захоўванне носьбітамі мовы літаратурнай нормы, што забяспечвае адзінства моўных сродкаў і ўзаемаразуменне паміж гаворачымі. У кампетэнцыю курса ўваходзіць шмат актуальных лінгвасацыялагічных і лінгвапсіхалагічных праблем такіх, як культура мовы і грамадства, сутнасць моўных норм, ступень распаўсюджвання той ці іншай моўнай з’явы ў моўнай практыцы народа, шляхі ўздзеяння на моўную практыку, моўная палітыка і інш. Усё гэта паспяхова вырашаецца пры мадэліраванні тэксту на любую тэму.

Тэарэтычныя звесткі і правілы, прыкладныя тэматыка выказванняў падаецца ў электронна-метадычных комплексах. Выкарыстанне такога сродку ў працэсе самастойнай падрыхтоўкі студэнтаў мяняе тыповую сітуацыю ў адукацыйнай сістэме, калі навучальная функцыя цалкам належала выкладчыку. Укараненне электронных вучэбна-метадычных комплексаў у працэс навучання стварае прынцыпова

новыя педагогічныя інструменты, даючы тым самым і новыя магчымасці.

Электронныя вучэбна-метадычныя комплексы даюць магчымасць студэнту самастойна найбольш гнутка маніпуляваць прапанаванай вучэбнай інфармацыяй у адпаведнасці з іх індывідуальнымі здольнасцямі, пры гэтым частка навучальных функцый педагога пераходзіць на студэнта. Выкладчык толькі падтрымлівае студэнта, арыентуе ў патоках вучэбнай інфармацыі і дапамагае ў вырашэнні праблем, якія ўзнікаюць.

Такім чынам, змяняюцца функцыі педагога і значна пашыраецца сектар самастойнай вучэбнай работы вучняў як неад'емнай часткі вучэбнага працэсу. Вядома, што самастойная навучальная работа эфектыўная толькі ў актыўна-дзейснай форме, таму неабходна ўкараненне методык і падыходаў, якія развіваюць такія формы навучання і ўзмацняюць матывацыю навучэнцаў. Яшчэ адным наступствам пашырэння сектара самастойнай вучэбнай працы з'яўляецца неабходнасць бесперапыннага маніторынгу працэсу навучання. Інфарматызацыя грамадства звязана з пашырэннем сферы ўжывання інфармацыйных і камунікацыйных тэхналогій. У сувязі з гэтым актуальным з'яўляецца пытанне прымянення інфармацыйных і камунікацыйных тэхналогій у сістэме адукацыі на ўсіх яго ўзроўнях [1, с. 368].

Электроннае навучальнае выданне ўяўляе сабой асаблівым чынам структураваную інфармацыю па вучэбным курсе, якая забяспечвае рэалізацыю дыдактычных магчымасцяў ва ўсіх звёнах дыдактычнага цыкла працэсу навучання: пастаноўку пазнавальнай задачы; прад'яўленне зместу вучэбнага матэрыялу; арганізацыю прымянення першаснаатрыманых ведаў (арганізацыю дзейнасці па выкананні асобных заданняў, у выніку якой адбываецца фарміраванне навуковых ведаў); зваротную сувязь, кантроль дзейнасці навучэнцаў; арганізацыю падрыхтоўкі да далейшай вучэбнай дзейнасці (заданне арыенціраў для самаадукацыі, для чытання дадатковай літаратуры). Пры гэтым закончанае і поўнае электроннае навучальнае выданне, забяспечваючы бесперапыннасць і паўнату дыдактычнага цыкла працэсу навучання, дае тэарэтычны матэрыял, арганізуе трэніровачную вучэбную дзейнасць і кантроль ўзроўню ведаў, інфармацыйна-пошукавую дзейнасць. Курс «Стылістыка і культура маўлення» займае важнае месца ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста-філолага, таму што фарміраванне нацыянальна свядомага спецыяліста немагчыма без высокай культуры мыслення. Усё гэта сведчыць аб вялікім

пазнавальным і культурна-выхаваўчым значэнні курса ў сістэме філалагічных дысцыплін.

Такім чынам, спалучэнне традыцыйных і інавацыйных метадаў выкладання дапамагае студэнтам стварыць цэласны малюнак вывучаемай дысцыпліны, авалодаць нормамі сучаснай беларускай літаратурнай мовы і выкарыстаннем яе з улікам абстаноўкі, зместу і мэтай выказвання, садзейнічае дасканалому засваенню пытанняў курса, прыводзіць да павышэння прафесійнай кампетэнтнасці будучых спецыялістаў-філолагаў.

Спіс выкарыстанай літаратуры

1. Татаринцев, А. И. Электронный учебно-методический комплекс как компонент информационно-образовательной среды педагогического вуза [Текст] // Теория и практика образования в современном мире: материалы Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, февраль 2012 г.). – СПб. : Реноме, 2012. — С. 367–370.

2. Шаров, С. В. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. – 2018. – №4 (63). С.150–155.